

Visie op leren en opleiden

IUA

Connecting theology

2025

IUA - International University of Applied Sciences Amsterdam

Adres: Jan Rebelstraat 8, 1069 CB Amsterdam

www.i-ua.nl

Email: info@i-ua.nl

Telefoon: 0618800488

KvK-nummer: 71513507

IBAN: NL17INGB0008581595

Versie 1: 11-7-2021

Gewijzigde versie: 6-1-2025

13-5-2025, feedback docententeam verwerkt

Copyright/Disclaimer

De tekst in dit document is auteursrechtelijk beschermd eigendom van de IUA – International University of Applied Sciences Amsterdam. Gebruik, verspreiding en verdere openbaarmaking van de tekst zonder uitdrukkelijke toestemming van IUA is niet toegestaan en dat geldt expliciet voor gebruik door onderwijsinstellingen, marketingbureaus of onderzoeksinstituten welke niet rechtstreeks handelen in opdracht van de IUA.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
1. Werken vanuit een fundament	5
2. Identiteit van een theologische opleiding	9
3. Keuze voor Competentiegericht onderwijs	11
4. Een curriculum opgebouwd uit leerlijnen	14
5. Er is sprake van constructive alignment	15
6. Effectieve didactiek op basis van bouwstenen	17
7. <i>Blended learning</i> : combinatie van contactonderwijs en ICT	20
8. Ontwerpen van het curriculum	22
Bronnen	24

Inleiding

In dit document wordt de visie van de IUA op leren en opleiden beschreven. De basis ligt bij verschillende theorieën over leren, onderwijsontwerp en didactiek. Het idee daarbij is dat er geen universele leertheorie is die kan dienen als standaardconcept voor onderwijs. Er zijn verschillende benaderingen die allemaal hun voors- en tegens kennen. De mix van deze benaderingen is in dit visiedocument uitgewerkt.

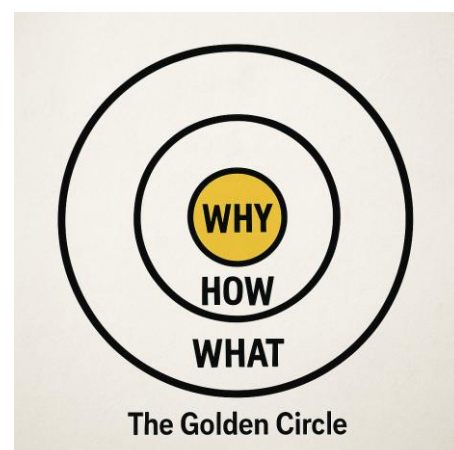
De verschillende concepten betreffen:

1. Werken vanuit een fundament (Bijkerk & Van der Heide, 2012)
2. Perspectiefdenken over schoolidentiteit (Rigg & van den Berg, 2008)
3. Competentiegericht onderwijs (Fransen, 2007)
4. Leerlijnenmodel (De Bie & De Kleijn, 2001)
5. Constructive alignment (Biggs & Tang, 2011)
6. Wijze lessen, 12 bouwstenen voor effectieve didactiek (Surma e.a., 2019)
7. *Blended learning* (Last & Jongen, 2021)
8. Het curriculaire spinnenweb (Van den Akker, 2006)

De concepten hebben geholpen om te werken vanuit de theorie van 'The golden circle' van Simon Sinek (2011). Hij stelt dat succesvolle organisaties denken, handelen en communiceren vanuit het "**waarom**" (Why) – en niet vanuit het "**wat**" (What).

Zijn model bestaat uit drie cirkels:

1. **Why (Waarom):**
Wat is je doel, je overtuiging? Waarom doe je wat je doet?
2. **How (Hoe):**
Op welke manier onderscheid je jezelf? Hoe doe je wat je doet?
3. **What (Wat):**
Wat doe je precies? Welke producten of diensten bied je aan?

De eerste twee concepten: Werken vanuit een fundament en Perspectiefdenken over schoolidentiteit hebben betrekking op de 'why-vraag'. In die hoedanigheid hebben ze als inspiratie gediend voor het formuleren van de missie en de verschillende visiedocumenten van de IUA.

Voor de 'how' is uitgegaan van de concepten 3, 4 en 5: competentiegericht onderwijs, het idee van leerlijnen en constructive alignment. Van daaruit is het competentieprofiel opgesteld, zijn de beoogde leerresultaten benoemd en zijn het curriculum en de daarbij behorende toetsing in een toetsprogramma vastgesteld.

De laatste drie concepten 6, 7 en 8 over didactiek, blended learning en het curriculaire spinnenweb gaan meer over het concretiseren van het onderwijs en hebben betrekking op de 'what-vraag'.

Per hoofdstuk wordt eerst heel kort de theoretische basis beschreven en vervolgens wordt de uitwerking daarvan door de IUA weergegeven.

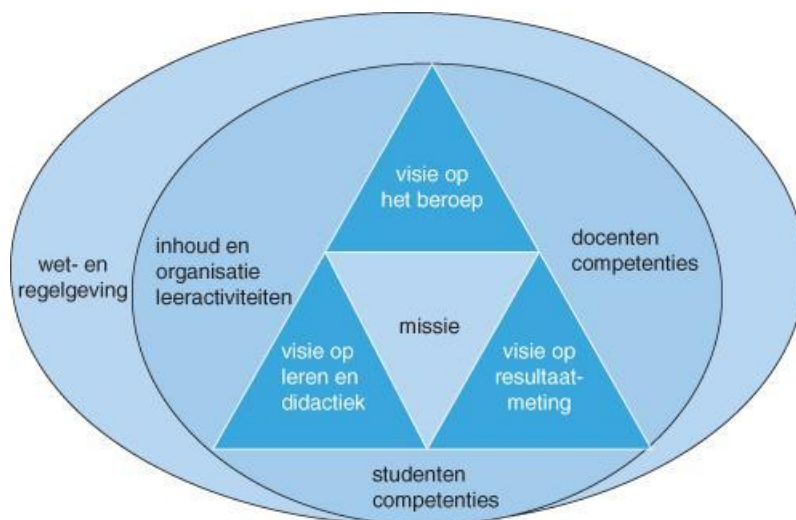

1. Werken vanuit een fundament

1.1 De theorie

‘Begin met het eind voor ogen’ is belangrijk bij het ontwerpen van onderwijs. Als docenten helder voor ogen hebben waartoe het onderwijs moet leiden, kunnen ze de gewenste resultaten concreet en specifiek maken. Als de gedroomde uitkomst in het vizier is, als je weet wat de praktijk vraagt en welke stappen je moet zetten om deze positie te bereiken, kun je effectief onderwijs ontwerpen.

Deze manier van werken zorgt voor draagvlak, zowel bij het bestuur, als tussen collega’s en bij de studenten. Door een heldere koers zal een ieder begrijpen ‘waar hij het voor doet’. Dit draagvlak zorgt voor meer plezier en begrip tijdens de uitvoering van het onderwijs en voor herkenbaarheid en transfer van de praktijk.

Figuur 1: Model onderwijsontwikkeling vanuit een fundament (Bijkerk & van der Heide, 2012)

Bij het ontwikkelen van onderwijs wordt van een docent verwacht de onderstaande zaken helder te hebben:

1. Relevante wet- en regelgeving
2. Missie van de onderwijsinstelling
3. Visie op leren en opleiden
4. Visie op het werkveld
5. Visie op resultaatmeting
6. Gewenste competenties van de studenten
7. Gewenste competenties van de docenten
8. De inhoud en organisatie van de leeractiviteiten

1.2 Uitwerking door de IUA.

1: Relevante wet- en regelgeving

De IUA houdt zich aan de voorschriften vanuit de WHW en aan regelgeving vanuit de Vereniging Hogescholen. Daarnaast worden de kwaliteitsstandaarden van de NVAO in acht genomen bij het inrichten van de verschillende opleidingen.

2: Missie

De missie van de IUA is samen met de docenten vormgegeven. De missie luidt: “Vanuit islamitische traditie levert de IUA een bijdrage aan de ontwikkeling van een humane en veerkrachtige samenleving”

In een humane en veerkrachtige samenleving leven en werken mensen samen vanuit verschillende levensbeschouwingen met respect voor elkaars waarden en normen.

De slogan die bij deze missie past is geformuleerd als: ‘*Connecting theology*’ of wel een verbindende manier van theologie doen.

Het middel van de IUA om deze missie te bereiken is het aanbieden van hoger beroepsonderwijs tot Islamitisch theoloog op bachelor- en masterniveau. Deze professionals verlenen geestelijke, maatschappelijke en educatieve dienstverlening aan de groeiende moslimgemeenschap in Europa in het algemeen en in het Nederlandse taalgebied in het bijzonder.

De visie van de IUA bestaat uit drie componenten die allemaal in een apart document staan beschreven.

3: Visie op leren en opleiden

De visie op leren en opleiden staat in dit document.

4: Visie op het werkveld

Elke opleiding heeft zijn eigen document waarin het werkveld wordt beschreven.

Voor de Master ‘Toegepaste Islamitische theologie’ staan in het document ‘Visie op het werkveld’ zeven levenssferen beschreven die het uitgangspunt vormen om het werkveld van de afgestudeerde Master van de IUA nader te beschrijven. Deze zijn:

1. Het religieuze werkveld
2. Het educatieve werkveld
3. Het werkveld van *social work*
4. Het werkveld van gezondheidszorg
5. Het politieke werkveld
6. Het werkveld van de juridische dienstverlening
7. Het sociaaleconomische werkveld

Voor de Bachelor ‘Toegepaste Islamitische theologie’ staan in het document “Werkveld” de volgende werkvelden beschreven:

Werkveld onderwijs:

- Als leraar levensbeschouwing op openbare of Islamitische scholen op het niveau van Basis-, Voortgezet- of Middelbaarberoepsonderwijs
- Als leraar bij islamitische educatieve instellingen zoals weekendscholen, aan de moskee gelieerde internaten en specifieke educatieve organisaties die huiswerkbegeleiding en bijlessen geven evenals morele ontwikkeling

Werkveld theologie en levensbeschouwing:

- Als imam in de moskee
- Als geestelijke verzorger in een zorginstelling, een justitiële inrichting en de krijgsmacht
- Als islamitisch pastoraal werker voor het bouwen van een gemeenschap

Daarnaast zou een afgestudeerde Toegepast Islamitisch theoloog als jeugd- en jongerenwerker aan de slag kunnen en is het denkbaar dat er combinatiefuncties ontstaan waarin beide werkvelden worden verenigd.

5: Visie op resultaatmeting

In het document 'Toetsbeleid' wordt gebruik gemaakt van de componenten van het toetsweb: toetsbeleid, toetsprogramma, toetsbekwaamheid, toetsorganisatie en toets(tak)en.

Voor alle toets(tak)en wordt de toetscyclus doorlopen. Het toetsprogramma omvat een diversiteit aan toetsen, die met het team zijn afgestemd. Hierbij wordt beoordeeld of (het werk van) de student voldoet aan de gestelde normen. Het gaat er hierbij om dat de student in staat is de verworven kennis te reproduceren, of hij in staat is om met behulp van deze kennis in de praktijk bekwaam te handelen of in de praktijk te benutten.

Daarnaast gaat het erom of de student de kennis kan gebruiken om zelf nieuwe kennis te creëren en of hij efficiënt en effectief leert en daarop kan reflecteren. Daarbij maakt de student gebruik van en borduurt hij voort op de expertise zoals deze tijdens het doorlopen van de verschillende onderwijseenheden wordt opgebouwd.

6: Gewenste competenties van de studenten

In het document 'IUA Opleidingscompetenties' worden acht competenties beschreven. Competent handelen in de praktijk betekent dat de student in wisselende en complexe contexten de juiste keuzes moet leren te maken en deze in praktijk brengen om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een humane en veerkrachtige samenleving.

7: Gewenste competenties van de docenten

De docenten aan de bachelor hebben minimaal een Masteropleiding (of zijn daarvoor aan het studeren) en hebben een didactische bevoegdheid in de vorm van een lerarenopleiding of een BDB-opleiding. Daarnaast hebben de docenten een BKE-kwalificatie behaald zodat zij bekwaam zijn in toetsen. Docenten aan de Masteropleiding zijn bij voorkeur gepromoveerd. Ontwikkelingen op het gebied van digitaliseren en didactisch activeren worden bijgeschoold om de online en hybride lessen zo effectief mogelijk te laten zijn. In het professionaliseringsplan wordt de praktische uitwerking van de verschillende professionaliseringsmogelijkheden beschreven.

8: De inhoud en organisatie van de leeractiviteiten

De inhoud en organisatie van de hele opleiding staat beschreven in de opleidingsgids. Hierin wordt kort de inhoud van alle onderwijseenheden besproken.

De relevante informatie per onderwijseenheid staat vermeld in de studiehandleidingen. Deze worden voor de start van de onderwijseenheid via het leerportaal met de studenten gedeeld. Hierin staat het programma per bijeenkomst, de koppeling van de leerdoelen met de competenties en de toetsing vermeld.

Het curriculum is zo ontworpen dat de studenten alle competenties gedurende de opleiding ontwikkelen. Elk jaar is opgedeeld in vier perioden waarbij twee overkoepelende projecten het vertrekpunt zijn. Aan het eind van de opleiding beschikt de student over de kennis, het inzicht, de vaardigheden en de houding die belangrijk zijn voor een Islamitische theoloog in de hedendaagse samenleving.

2. Identiteit van een theologische opleiding

2.1 De theorie

Rigg & van den Berg (2008) beschrijven het proces dat het *waartoe* van het onderwijs bepaalt. Wat is de bedoeling van het onderwijs? Wat zijn de levensbeschouwelijke, maatschappelijke, pedagogische, organisatorische en onderwijskundige doelen van de school? Wat is onze droom, ons perspectief, voor studenten, en voor hun bijdrage aan de samenleving van de toekomst?

In dit bezinnings- en visieproces zal de vraag 'als vanzelf' naar boven komen waar iedereen de inspiratie voor deze doelen en bedoelingen vandaan haalt. Iedereen kan daarvoor putten uit de eigen levensbeschouwelijke inspiratie (Rigg & van den Berg, 2008).

2.2 Uitwerking door de IUA

Met het docententeam hebben we de identiteit vanuit verschillende dimensies benaderd. De multiculturele samenstelling van het team is hierbij een sterk punt. Als het gaat over culturele achtergrond, levensbeschouwing, leeftijd en gender vormt het team een afspiegeling van de Nederlandse samenleving.

De resultaten van de keuzes van de IUA op de vijf dimensies staan hieronder puntsgewijs weergegeven.

a. Levensbeschouwelijke dimensie

De IUA is een islamitische opleidingsinstelling waarbij ...

- handelen vanuit Islamitische traditie als de bron voor het ontwikkelen van een humane en veerkrachtige samenleving waarbij respect getoond wordt voor mensen met een verschillende levensbeschouwelijke en culturele achtergrond.
- de dialoog wordt aangegaan en samengewerkt wordt met andere culturen.

b. Maatschappelijke dimensie

De IUA is een islamitische opleidingsinstelling waarbij ...

- aandacht wordt besteed aan de eigen leefomgeving en de dingen die zich daar afspelen.
- gehandeld wordt vanuit een positieve kijk op het leven in een multiculturele samenleving.
- sociaal maatschappelijk betrokkenheid wordt getoond.

c. Pedagogische dimensie

De IUA is een islamitische opleidingsinstelling waarbij ...

- een veilige leeromgeving gecreëerd wordt waarin het gezamenlijke welbevinden centraal staat.
- gewerkt wordt aan het versterken van het competentiegevoel en het zelfvertrouwen van de studenten.
- aandacht wordt besteed aan sociale vorming, leren samenwerken en samenleven.

- de communicatie open en transparant is.
- studenten structuur, duidelijkheid en persoonlijke begeleiding wordt geboden.

d. Organisatorische dimensie

De IUA is een islamitische opleidingsinstelling waarbij ...

- docenten didactisch, vakinhoudelijk en technologisch bekwaam zijn.
- beroep gedaan wordt op en ruimte wordt geboden aan de kwaliteiten van elke docent.
- een helder taakbeleid ervoor zorgt dat docenten weten wat er van ze verwacht wordt.
- het docententeam samen op zoek gaat naar de optimale vorm van onderwijs waarbij teamleden leren van elkaar.
- het docententeam na elke onderwijsperiode reflecteert op hun ervaringen met het onderwijs (leerdoelen, toetsing, leeractiviteiten en faciliteiten).
- er mogelijkheden zijn voor de docent om zich te professionaliseren.

e. Onderwijskundige dimensie (onderwijsinhoud en didactiek)

De IUA is een islamitische opleidingsinstelling waarbij ...

- onderwijs wordt ontwikkeld en uitgevoerd op basis van de bouwstenen voor leren.
- activerend onderwijs wordt verzorgd dat studenten uitdaagt.
- gedifferentieerd wordt op basis van ervaring, interesse, talenten of leervoorkeur.
- blended learning de basis vormt voor effectieve leerprocessen.
- er aandacht is voor en gebruik wordt gemaakt van nieuwe methodieken en media.
- studenten in projecten samenwerken met elkaar en het werkveld, aan betekenisvolle beroepsproducten of beroepshandelingen.
- de fysieke en digitale leeromgeving het leerproces van de studenten bevordert.

Vanuit deze geformuleerde dimensies is het antwoord van IUA op de vraag: “Wat is onze droom, ons perspectief, voor studenten, en voor hun bijdrage aan de samenleving van de toekomst?” als volgt geformuleerd.

Als Islamitisch theoloog kun je processen faciliteren die:

- identiteitsontwikkeling van moslims in een multiculturele samenleving stimuleren en het zelfbewustzijn versterken
- samenwerking tussen mensen met verschillende levensbeschouwingen verbeteren
- een dialoog tussen verschillende stakeholders op gang brengen.

De inbreng van de student als Islamitisch theoloog stimuleert betrokkenen tot een zelfbewuste positionering in diverse contexten binnen de Nederlandse samenleving, waardoor zij een constructieve bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van een humane en veerkrachtige samenleving.

3. Keuze voor Competentiegericht onderwijs

3.1 De theorie

Competentiegericht onderwijs (CGO) is gericht op het ontwikkelen van competenties van studenten. Kenmerkend voor competentiegericht onderwijs is dat het onderwijs beroepsgerelateerd is; het is gericht op het adequaat handelen in kritische beroepssituaties. In competentiegericht onderwijs leert de student actief en is hij zelf verantwoordelijk voor zijn leerproces. De student wordt passend begeleid in de ontwikkeling van zijn zelfstandigheid.

Bij het ontwerpen van competentiegericht onderwijs is het de kunst om een beperkt aantal competenties te formuleren, die dekkend zijn voor het beroep, van vergelijkbaar niveau zijn, en elkaar niet overlappen. Daarbij moeten competenties meer omvatten dan kwalificaties die worden afgeleid uit beroepshandelingen, en ruimte laten voor een persoonlijke invulling en profilering (Fransen, 2007). Een competentie wordt gezien als het vermogen van een beroepsbeoefenaar dat hem in staat stelt adequaat taken uit te voeren en oplossingen te vinden en te realiseren in de dagelijkse handelingspraktijk van het beroep.

In contrast met competenties, kan een kwalificatie worden gezien als een eis die in een gegeven arbeidssituatie aan een individu wordt gesteld bij het uitvoeren van een bepaalde taak of om een bepaald doel te realiseren. Er kunnen dus alleen geformaliseerde standaardeisen worden omschreven als sprake is van een specifieke arbeidssituatie met bepaalde vereisten. Een kwalificatie is dan het bewijs dat iemand voldoet aan een standaardnorm.

Het uitvoeren van standaard handelingen wordt meer en meer vervangen door het zelf problemen oplossen en initiatief nemen, in combinatie met het bieden van flexibiliteit. Daarbij verschuift de aandacht van de uit arbeid afgeleide kwalificaties naar competenties.

De begrippen kwalificatie en competentie verschillen dus van elkaar, maar vullen elkaar ook aan. Bij een competentie staan het proces en individu centraal, bij een kwalificatie zijn systemen en structuren het vertrekpunt. Kwalificaties worden afgeleid uit de beroepshandelingen die in een specifieke beroepscontext een rol spelen en zijn dus situatie-specifiek. Competenties zijn algemener en meer persoonsgebonden, want ze kunnen in meer beroepscontexten worden ingezet om te voldoen aan de vereiste beroepskwalificaties. Dat maakt dat opleidingen zich meer moeten richten op de verwerving van competenties, omdat juist dat een brede inzetbaarheid van de professional garandeert.

3.2 Uitwerking door de IUA

Omdat er geen landelijk of internationaal competentieprofiel is voor een Islamitisch theoloog op bachelor- of masterniveau heeft de IUA een eigen competentieprofiel gemaakt. Een belangrijke vraag bij beroepsopleidingen vanuit de Islamitische traditie manier waarop de traditie wordt verbonden met de samenleving. Binnen het curriculum van de opleidingen van de IUA staat de islamitische theologie binnen de Nederlandse context immers centraal.

IUA sluit aan bij het begrip zingeving, dat in de Nederlandse samenleving breed wordt aanvaard als het gaat om levensbeschouwelijke communicatie. Docenten godsdienst/levensbeschouwing, geestelijk verzorgers in een zorginstelling en pastoraal werkers in een geloofsgemeenschap worden beschouwd als professionals die als primaire taak hebben om mensen te begeleiden bij zingevingsvragen of te onderrichten in levensbeschouwing. (Mulder, 2003) Zingeving is niet noodzakelijk aan een specifieke traditie gekoppeld en vindt ook buiten tradities om plaats. Binnen de IUA is de Islamitische traditie het zingevingskader. Vanuit deze traditie verbinden onze studenten zich met hedendaagse ontwikkelingen binnen de Nederlandse samenleving.

Binnen de theologieopleidingen wordt competentiegericht opgeleid, waarbij het samenhangend geheel van kennis, vaardigheden, houding en persoonlijke kenmerken, gebruikt wordt om als professional adequaat te handelen in de praktijk.

Het resultaat van de opleidingen tot Islamitisch Theoloog op bachelor- en masterniveau staat geformuleerd in acht competenties van het opleidingsprogramma Islamitische Theologie. Deze competenties staan beschreven in het competentieprofiel. Deze competenties zijn afgeleid van het beroepsprofiel van de imam/islamitische geestelijk verzorger en van de leraar levensbeschouwing (islamgodsdienst).

Deze algemeen geformuleerde competenties zijn inhoudelijk bedoeld om hiermee een bijdrage te leveren aan de professionaliteit van de student met betrekking tot zingeving in het (toekomstige) werkveld.

1. Conceptualiseren

De student kan de kern van relevante theologische en menswetenschappelijke bronnen uitleggen, interpreteren en benutten en dwarsverbanden leggen tussen deze bronnen

2. Communiceren

De student selecteert vorm en inhoud van de communicatie bij het doel en de doelgroep en communiceert resultaatgericht

3. Voorbereiden

De student bereidt een interactieve bijeenkomst voor

4. Uitvoeren

De student voert een interactieve bijeenkomst uit

5. Onderzoeken

De student doet onderzoek met gebruik van praktijkgerichte en wetenschappelijk kennis

6. Begeleiden

De student helpt of coacht mensen in hun leer- en ontwikkelingsproces of bij zingevingsvragen

7. Reflecteren

De student ontwikkelt zich persoonlijk en professioneel door te reflecteren op het eigen handelen.

8. Samenwerken

De student werkt doelgericht samen met anderen

In het competentieprofiel zijn de competenties van de IUA beschreven op vier niveaus (Dreyfus & Dreyfus, 1980). Hierbij neemt de complexiteit van de taak en de zelfstandigheid van de student per niveau toe.

De competentieontwikkeling van de student wordt op drie niveaus beoordeeld gedurende de vierjarige Bacheloropleiding. Het vierde niveau wordt beoordeeld tijdens de Masteropleiding.

De vier niveaus in de opleiding staan beschreven op de competentiekaarten: beginner, gevorderd, competent en bekwaam.

Niveau 1: Beginner: de student toont aan dat hij de competenties op een zodanig niveau beheerst, dat hij in staat moet worden geacht het vervolg van de opleiding met succes zal kunnen volgen.

Niveau 2: Gevorderd: de student toont aan dat hij de competenties op een zodanig niveau beheerst, dat hij in staat moet worden geacht de verdiepende inhoud in de afstudeerrichting van het vervolg van de bacheloropleiding met succes af te kunnen ronden.

Niveau 3: Competent: de student toont aan dat hij de competenties van de opleiding op zodanig niveau beheerst, dat hij met succes kan starten als beginnend beroepsbeoefenaar op bachelor niveau.

Niveau 4: Bekwaam: de student toont aan dat hij de competenties van de opleiding op zodanig niveau beheerst, dat hij met succes kan functioneren op masterniveau binnen het eigen werkveld. De student heeft gespecialiseerde kennis als Islamitisch theoloog als basis voor innovatieve ideeën en/of onderzoek. Daarbij heeft de student een kritische houding ontwikkeld ten aanzien van kennisproblemen op een vakgebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden.

Per competentie zijn maximaal 10 **indicatoren** geformuleerd. Deze indicatoren worden bij de uitwerking van de onderwijseenheden in de studiehandleiding bij de competenties waaraan gewerkt wordt vermeld.

4. Een curriculum opgebouwd uit leerlijnen

4.1 De theorie

Het is handig om bij het ontwikkelen van onderwijs de activiteiten op te splitsen in heldere leerlijnen. De Bie en Kleijn (2001) hebben een model ontwikkeld waarbij er sprake is van vier leerlijnen.

- In de **integrale** leerlijn werkt de student aan een project waarbij een beroepstaak of een beroepsproduct centraal staat.
- De kennis die studenten hiervoor nodig hebben, wordt aangeboden in een **conceptuele** leerlijn. De student ontwikkelt binnen de conceptuele leerlijn een 'body of knowledge'.
- De benodigde vaardigheden worden getraind in de **vaardigheden** leerlijn.
- De reflectie op het leerproces, de individuele gesprekken in de vorm van studieloopbaanbegeleiding, en de verbetering van kwaliteiten en houding vinden plaats in de **persoonlijke** leerlijn.

3.2 Uitwerking door de IUA

Bij het ontwerpen van het curriculum zijn de onderwijseenheden verdeeld over heldere leerlijnen:

1. In de (integrale) praktijkleerlijn werkt de student aan een project waarin een beroepstaak of een beroepsproduct centraal staat of loopt de student stage in het werkveld.
Binnen projecten krijgen de studenten les in vaardigheden die ze helpen bij het maken van de toetsen (presentatievaardigheden, het maken van een documentaire, gespreksvoering, creatief denken etc.).
2. De kennis en vaardigheden die studenten hiervoor nodig hebben, wordt aangeboden in een aantal inhoudelijke leerlijnen. De student ontwikkelt binnen deze leerlijn een '*body of knowledge and skills*' (BOKS).
Binnen het curriculum van de IUA wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen
 - Islamitisch theologische leerlijn
 - Godsdienstwetenschappelijke leerlijn
 - Leerlijn inhoud-ondersteunende wetenschappen (pedagogiek, psychologie, sociologie, filosofie)
 - Leerlijn praktijk-ondersteunende wetenschappen (onderwijs- en communicatiewetenschappen)
 - Onderzoeksleerlijn
 - Leerlijn Arabisch en qur'anrecitatie

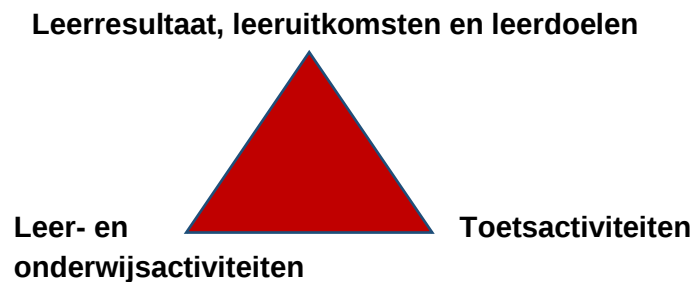
De individuele gesprekken in de vorm van studieloopbaanbegeleiding vinden plaats buiten de schematische weergave van het curriculum

5. Er is sprake van constructive alignment

5.1 De theorie

Om bij te dragen aan de missie moet er een duidelijke visie zijn op hoe het werkveld, de leeractiviteiten en de toetsing samenwerken om het beoogde resultaat te behalen. Op het moment dat de visie op toetsen benoemt dat 'de leeruitkomsten van de toetsing indien mogelijk gekoppeld zijn aan betekenisvolle beroepssituaties, beroepsproducten en/of beroepshandelingen', betekent dit dat deze toetsen wel uitvoerbaar moeten zijn in het werkveld en dat het onderwijs daarbij moet aansluiten.

De wijze van toetsing is gekoppeld aan de leerdoelen en bepalen daarmee de leer- en onderwijsactiviteiten. De toets stuurt hierdoor het leren. De visie is dat voor elke onderwijseenheid de leerdoelen, de toetsactiviteiten en de leer- en onderwijsactiviteiten nauw samen moeten hangen, zodanig dat er sprake is van *constructive alignment* (zie figuur 2).

Figuur 2: *Constructive alignment* (Biggs & Tang, 2011)

Bij het formuleren van de leerdoelen in onderwijseenheden wordt gebruik gemaakt van de niveaus van de Taxonomie van Bloom (zie figuur 3).

Figuur 3: Taxonomie van Bloom (Anderson en Krathwohl, 2001)

5.2 Uitwerking door de IUA

De leerdoelen worden gecommuniceerd aan de studenten via de studiehandleidingen en zijn zichtbaar in de toetsmatrijs. Hier wordt ook de koppeling getoond met de competenties en de daarbij behorende indicatoren. De leerdoelen worden per onderwijseenheid in de toetsmatrijs ook gekoppeld aan de toetscriteria in het beoordelingsformulier.

Competenties	Indicatoren	Leerdoelen: Na afloop van de onderwijseenheid kun je..	Opdracht	Niveau van Bloom
1. Conceptualiseren	1.4	zingeingsvraagstukken in een organisatie herkennen en benoemen	Je hebt een mogelijke opdrachtgever en beschrijft de zingeingsvraag van de opdrachtgever.	Toepassen
2. Communiceren	2.2 2.5 2.8 2.9	- jezelf positioneren in de gekozen organisatie vanuit het oogpunt van zingeving - de resultaten van een project op een zakelijke wijze, in overeenstemming met je rol als verbinder, overbrengen met behulp van een presentatietool	Een projectcontract opstellen. Individuele presentatie als verslag van het project : criterium 7 en 8 Individueel reflectieverslag: criterium 10	
3. Voorbereiden	3.2 3.3 3.6	een bijeenkomst voorbereiden rond zingeving	Individuele presentatie als verslag van het project: criterium 3	
4. Uitvoeren	4.2 4.5	een bijeenkomst uitvoeren rond zingeving	Individuele presentatie als verslag van het project: criterium 5	
8. Samenwerken	8.5 8.6	- projectmatig werken binnen de gekozen onderneming - constructief omgaan met feedback	Individuele presentatie als verslag van het project: criteria 1, 2, 4 en 6	
7. Reflecteren	7.1 7.3 7.8 7.9	systematisch reflecteren op je ervaringen vanuit het oogpunt van identiteitsontwikkeling, samenwerking met mensen met verschillende levensbeschouwingen en het voeren van een dialoog	Je hebt een maatje met wie je wekelijks reflecteert op je ervaringen. Individueel reflectieverslag, criteria 9 - 12	Evalueren
2. Communiceren	2.3	een goed gestructureerd en professioneel vormgegeven persoonlijk reflectieverslag maken over de leeropbrengsten van het project en de ondersteunende workshops	Individueel reflectieverslag, criteria 13 en 14	

Figuur 4: Voorbeeld toetsmatrijs van Project in een organisatie van het eerste semester van de Masteropleiding

Benutten van AI

In 2024 is na een interne training door het team nagedacht in hoeverre AI kan worden benut:

1. bij de beschrijving van het leerresultaat, leeruitkomsten en leerdoelen
2. bij toetsactiviteiten. Waarbij het belangrijk is dat de leerdoelen daadwerkelijk door de student worden behaald en waarbij indien mogelijk AI als hulpmiddel kan worden gebruikt. In enkele gevallen zijn hierbij de toetsvormen aangepast of een mondelinge toetsvorm toegevoegd.
3. bij leer- en onderwijsactiviteiten. AI kan tijdens de lessen worden gebruikt bij het kritisch kijken naar vragen van studenten en de antwoorden die via AI worden verkregen, net zoals dat gedaan kan worden met andere digitale en fysieke bronnen.

Aangezien de mogelijkheden met behulp van AI steeds uitgebreider worden en de resultaten steeds beter, is het belangrijk om de visie op het benutten van AI de komende jaren aan te blijven scherpen.

6. Effectieve didactiek op basis van bouwstenen

6.1 De theorie

Uit het boek Wijze lessen, 12 bouwstenen voor effectieve didactiek (Surma e.a., 2019) worden de didactische uitgangspunten van de lessen wetenschappelijk onderbouwd.

1. Activeer relevante voorkennis
2. Geef duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructie
3. Gebruik voorbeelden
4. Combineer woord en beeld
5. Laat leerstof actief verwerken
6. Zoek manieren om te achterhalen of de hele klas het begrepen heeft
7. Ondersteun bij moeilijke opdrachten
8. Spreid oefening met leerstof in de tijd
9. Zorg voor afwisseling in werkvormen
10. Gebruik toetsing als leer- en oefenstrategie
11. Geef feedback en feedforward die studenten aan het denken zet
12. Leer de studenten effectief leren (metacognitie en zelfregulatie)

6.2 Uitwerking door de IUA

Deze bouwstenen vormen voor de docent van de IUA het uitgangspunt om goede lessen te verzorgen. In de lesplannen die zijn vormgegeven rondom activerende didactiek (zie figuur 5) zijn een aantal bouwstenen geïmplementeerd.

Structuur van een les of workshop		
Introductie	Kern	Afsluiting
• Activerende opening • Focus • Afspraken* • Kennismaken* • Terugblik*	 Per thema complete cyclus van ervaringsleren: E = ervaren R = reflecteren C = conceptualiseren T1 = toetsen en T2 = toepassen	• Huiswerk* • Evaluatie • Pakkend slot

Figuur 5 Structuur van een les of workshop (* = indien gewenst) (Bijkerk en van der Heide, 2016)

Activerende didactiek

Bouwstenen

Activeer relevante voorkennis		Ondersteun moeilijke opdrachten	
Geef duidelijke instructie		Spreid oefening in de tijd	
Gebruik voorbeelden		Zorg voor afwisseling in werkvormen	
Combineer woord en beeld		Toetsing als leer- en oefenstrategie	
Laat actief verwerken		Geef feedback en feedforward	
Check of het begrepen is		Leer deelnemers effectief leren	

INTRODUCTIE

Welkom:	Deelnemers voelen zich gezien
Werkwijze:	Regels en afspraken online
Activerende opening:	Inhoudelijke interactie
Programma:	Structuur communiceren
Leerdoelen	Communiceren

INDIEN NODIG

Voorstellen en kennismaken
Terugblik op vorige les / workshop

KERN

Ervaren:	Aansluiten bij nut en noodzaak
Reflecteren:	Doorvragen / verdiepen op meningen en ervaringen
Conceptualiseren:	Enthousiast presenteren / demonstreren
	Klittenband benutten
	Ondersteunende kennisclips en beelden
Toepassen 1:	Kennis toetsen en succeservaringen
Toepassen 2:	Goed voorbereide praktijkopdrachten
	Verdiepend samenwerken in groepen
Feedback:	Leeropbrengsten organiseren, feedback geven, reflecteren op het proces
	Complimenten geven op naam

A F S L U I T I N G

Evalueren:	Leerdoelen terugkoppelen
Huiswerk:	Verwerking en voorbereiding
Pakkend slot:	Zorg dat het blijft plakken

Activeer relevante voorkennis wordt standaard meegenomen bij de activerende opening en binnen de fasen ervaren/reflecteren in de kern van de les.

Zoek manieren om te achterhalen of de studenten het begrepen hebben wordt meegenomen in de terugblik op de vorige les en in de fase toepassen 1, waarbij de kennis wordt getoetst bijvoorbeeld met behulp van een digitale tool. Hierdoor wordt ook de oefening met leerstof in de tijd gespreid. Toetsing wordt hierbij gebruikt als leer- en oefenstrategie.

Tijdens de fase conceptualiseren geeft de docent duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructie, daarbij worden ook voorbeelden gebruikt. In de bijbehorende powerpoint presentatie worden beelden vertoond waarbij de multimediaprincipes van Mayer zo goed mogelijk worden toegepast.

In de fase toepassen laat de docent de vertelde leerstof actief verwerken en daarna gaat de student door het huiswerk of de portfolio-opdrachten nog een keer met de leerstof aan de slag. Door de kleine groepen is het voor de docent eenvoudig om studenten te ondersteunen bij moeilijke opdrachten.

Bij alle onderdelen worden werkvormen ingezet. Hierbij wordt gezorgd voor afwisseling in soorten werkvormen en in toetsvormen. Daarbij worden de talenten van de studenten zo veel mogelijk benut.

Op opdrachten, huiswerk en toetsing krijgen de studenten feedback en feedforward die studenten aan het denken zet. Met studenten die niet meekomen worden gesprekken gevoerd waarbij gekeken wordt hoe de studenten effectief kunnen leren (metacognitie en zelfregulatie).

Door middel van een interne training over activerende didactiek in 2021 is deze werkwijze aan alle docenten bekend gemaakt, waarna ze dit binnen hun eigen onderwijseenheden konden implementeren. In het professionaliseringsbeleid en de professionaliseringsplannen wordt beschreven hoe de kennis- en vaardigheden van docenten up-to-date worden gehouden.

7. *Blended learning: combinatie van contactonderwijs en ICT*

7.1 De theorie

Blended learning is een mengvorm van asynchroon en synchroon face-to-face onderwijs (online, hybride en/of op locatie), waarbij bij 30 - 80% van de leerinhoud en leeractiviteiten ICT wordt benut.

“Blended learning betreft het optimaliseren en verrijken van studentgerichte leerervaringen passend bij de beoogde leeruitkomsten mogelijk gemaakt door de harmonieuze integratie van verschillende leeractiviteiten in optimale onderlinge afstemming waarbij activerende werkvormen worden ingezet met de student als eigenaar van zijn leerproces gebaseerd op maximale interactie zowel synchroon als asynchroon met ICT als middel om te leren en te communiceren” (Last en Jongen, 2021)

Bij het bepalen van de optimale blend wordt gekeken naar hoe de leeractiviteiten kunnen leiden naar de leerdoelen en de toetsing.

Daarbij wordt een mix gemaakt van leren in de klas, leren van elkaar, individueel leren en leren in de praktijk.

Figuur 6: Vier contexten in één blend

Volgens Bakx en van Nuland (2015) wordt de effectiviteit van zowel blended leren als traditioneel onderwijs bepaald door de aard van de instructie, die voornamelijk actief leren moet stimuleren, niet zozeer door het medium.

7.2 Uitwerking door de IUA

De IUA combineert synchroon leren met asynchrone leeractiviteiten.

ONTWERPCYCLUS

BLENDED ONDERWIJS

TAAK 1 ANALYSEREN VAN DE CONTEXT

1

Inspelen op de ontwikkelingen in het werkveld en op het gebied van onderwijs

TAAK 2 ONTWERPEN VAN DE ONDERWIJSEENHEID

2

Starten bij het doel en hoe getoetst wordt of het doel is bereikt

Synchroon leren: Docent en studenten zijn tegelijk aanwezig

Afhankelijk van de situatie is de les:

- Op de locatie
- Online
- Hybride (combinatie van locatie en online, waarbij de docent of op locatie is of online de les verzorgt, mede voor studenten op locatie)

Asynchroon leren: Docent en studenten zijn NIET tegelijk aanwezig

De studenten leren door middel van:

- Lezen van verplichte bronnen
- E-learning
- Opdrachten
- Toetsing

Door middel van een interne training over Blended onderwijs ontwerpen is deze werkwijze aan alle docenten bekend gemaakt, waarna ze dit binnen hun eigen onderwijseenheden konden implementeren.

8 Ontwerpen van het curriculum

8.1 De theorie

Bij het ontwerpen van het curriculum is gebruik gemaakt van 'Het curriculaire spinnenweb' van Van den Akker (2006). Dit spinnenweb bestaat uit 10 componenten.

1. Visie. Welke opvattingen liggen ten grondslag aan het onderwijs? Welke functies en principes staan centraal?
2. Doelen. Tot welke brede en/of specifieke resultaten dient het leren te leiden?
3. Inhouden. Wat dient geleerd te worden? Aan de hand van welke onderwijsinhouden vindt het leren plaats?
4. Activiteiten. Hoe verloopt het leren? Welke concrete leertaken en processen worden nagestreefd?
5. Rol(len) van de docent. Welke rol vervult de docent om het leren te bevorderen? Wat vraagt dit aan deskundigheid? Welke overige personen zijn bij het leerproces betrokken?
6. Materialen. Waarmee wordt geleerd? Welke hulpmiddelen worden gebruikt om het leren te stimuleren en te ondersteunen?
7. Groeperingsvormen. Met wie wordt geleerd? Leert de student alleen of vindt het leren plaats in kleiner of groter groepsverband?
8. Locatie. Waar wordt geleerd? In de school, in het bedrijf? Welke sociale/fysieke kenmerken heeft de leeromgeving?
9. Tijden. Wanneer vindt het leren plaats en hoeveel leertijd is er voorzien?
10. Toetsen. Hoe wordt nagegaan tot welke resultaten het leren heeft geleid?

Figuur 7: Het curriculaire spinnenweb (Van den Akker, 2006)

Het spinnenweb is geen willekeurig gekozen metafoor. Een verandering in één component heeft consequenties voor de andere curriculumaspecten. Wanneer deze te weinig meebewegen, kan het web breken.

Als de verschillende onderdelen een sterke, logische samenhang moeten vertonen, dan is het curriculum intern consistent (Kessels, 1996). Een curriculum is extern consistent als de diverse actoren het eens zijn over het doel van de opleiding en de werkwijze om dit te bereiken.

8.2 Uitwerking door de IUA

Binnen IUA wordt deze eensgezindheid sterk nageleefd. De docenten, studenten, werkveld adviesraad, het CvB en de Raad van Toezicht zijn het eens over de missie en visie van de IUA.

In alle studiehandleidingen worden de volgende onderdelen vermeld om de transparantie richting de studenten zo groot mogelijk te maken.

1. Inleiding met een motiverende tekst over het resultaat van de onderwijseenheid en indien relevant de koppeling met andere onderwijseenheden
2. Toelatingsvoorwaarden
3. Studielast
4. Competenties met indicatoren die relevant zijn in de onderwijseenheid
5. Koppeling aan de brondocumenten (zoals de masterstandaard en de generieke kennisbasis tweedegraads lerarenopleiding)
6. Leeruitkomst en leerdoelen voor de toetsing
7. Programma onderwijsactiviteiten met onderwerpen, opdrachten en SBU
8. Studiemateriaal zoals boeken of websites
9. Werkwijze: opmerkingen, afspraken en consequenties, waaronder de werkwijze bij hybride of online lessen
10. Toetsing met beoordelingsformulier en toetsmatrijs

Bronnen

- Akker, J. van den (2006). Curriculum development re-invented: evolving challenges for SLO. In J. Letschert (ed.), *Curriculum development re-invented*. Enschede: SLO
- Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (2001). *A Taxonomy for Learning Teaching and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
- Bakx, D., & Van Nuland, E. (2015). *Studiesucces verhogen. Bevindingen en maatregelen uit de literatuur*. Breda: Avans Hogeschool.
- Biggs, J. B., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill Education (UK).
- Bie, D. de & Kleijn, J. de (2001) *Wat gaan we doen. Het construeren en beoordelen van opdrachten*. Houten: Bohn, Stafleu, van Loghum.
- Bijkerk, L., & Heide, W. van der (2012) *Activerend opleiden*. Houten: Bohn, Stafleu, van Loghum
- Bijkerk, L., & Heide, W. van der (2016) *Activerende didactiek*. Houten: Bohn, Stafleu, van Loghum
- Dreyfus, S.E., & Dreyfus, H.L. (1980). *A Five-Stage Model of the Mental Activities Involved in Directed Skill Acquisition*. Washington, DC: Storming Media.
- Fransen, J. (2007) Je groeit in het (competentiegericht) onderwijs Pleidooi voor een gefaseerde leerroute naar volwaardige competenties. *Tijdschrift voor lerarenopleiders* 28 (2)
- Kessels, J. W. M. (1996). *Het corporate curriculum* (Rede). Leiden: Rijksuniversiteit van Leiden.
- Last, B., & Jongen, S. (2021) *Blended learning en onderwijsontwerp. Van theorie naar praktijk*. Amsterdam: Boom
- Rigg, E.M., & Berg, B. v.d. (2008) *Identiteit ontwikkel je samen*. Utrecht: Marnix Academie
- Rigg, E.M. (2008). *Waar sta je voor? Over integrale visieontwikkeling bij leraren (-in-opleiding*. Utrecht: Marnix Academie
- Sinek, S. (2011). *Start with why: How great leaders inspire everyone to take action*. BAKQ.
- Surma e.a. (2019) *Wijze lessen. Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Meppel: Ten Brink Uitgevers.